

⁴ Див., наприклад, *Лобода Ю.* Плюралізація методології правової науки і проблема розмежування наукових дисциплін: до питання про дисциплінарну приналежність дослідження правової традиції у науці радянського періоду та сучасній вітчизняній правовій науці // *Юридична Україна*. – 2009. – № 5. – С. 4 – 7.

⁵ *Оборотов Ю. Н.* Філософія права і методологія юриспруденції // *Проблеми філософії права*. – 2003. – Т. 1. – С. 41.

⁶ Докладніше див. *Машиков А., Дубов Г.* Перші кроки становлення методології права у вітчизняній юридичній науці // *Про українське право: Часопис кафедри теорії та історії держави і права Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка* / За ред. проф. І. Безклубого. – К.: Грамота, 2009. – Ч. IV. – С. 318 – 325.

⁷ *Пионтковский А. А.* К методологии действующего права // *Ученые записки ВИЮН*. Вып. VI. – 1947. – С. 25.

⁸ Див., наприклад, *Казмирчук В. П.* Право и методы его изучения. – М.: Юрид. лит., 1965; *Методологические проблемы советской юридической науки, материалы научной конференции 22 октября 1964 года*. – К.: Наукова думка. – 1965.

⁹ *Недбайло П. Е.* Методологические проблемы советской юридической науки // *Методологические проблемы советской юридической науки, материалы научной конференции 22 октября 1964 года*. – К.: Наукова думка. – 1965. – С. 140.

¹⁰ *Казмирчук В. П.* Вказана праця. – С. 6.

¹¹ Див., наприклад, *Строгович М. С.* Философия и правведение (некоторые методологические вопросы юридической науки) // *Советское государство и право*. – 1965. – № 6. – С. 74–82.

¹² Див. *Тарасов Н. Н.* Методологические проблемы в юридической науке. – Екатеринбург, 2001. – С. 46.

¹³ Там само. – С. 37.

¹⁴ *Рабінович П.* Наука філософії права: до характеристики предмета й методології // *Проблеми філософії права*. – 2003. – Т. 1. – С. 25.

¹⁵ *Козловський А. А.* Право як пізнання: Вступ до гносеології права. – Чернівці: Рута, 1999. – С. 8.

¹⁶ *Гудима Д. А.* Філософсько-антропологічний підхід – методологічний фундамент сучасної юридичної науки // *Проблеми філософії права*. – 2003. – Т. 1. – С. 122–125.

¹⁷ *Кунев Ю. Д.* Об'єкт правознавства: самодіяльнісний підхід // *Право України*. – 2008. – № 3. – С. 32–36.

¹⁸ Див. *Тарасов Н. Н.* Вказана праця. – С. 46.

¹⁹ *Кистяковский Б. А.* Социальные науки и право: очерки по методологии социальных наук и общей теории права. – М., 1916. – С. 13.

²⁰ Див. *Оборотов Ю. Н.* Вказана праця. – С. 41.

²¹ Там само. – С. 42.

²² *Козловський А. А.* Право як пізнання: Вступ до гносеології права. – Чернівці: Рута, 1999. – С. 8.

²³ Там само. – С. 269.

²⁴ *Рабінович П.* Вказана праця. – С. 24.

²⁵ Там само.

Резюме

У статті розглянуто питання особливостей плюралізму правової методології на сучасному етапі розвитку юридичної науки.

Ключові слова: правова методологія, плюралізм, інструментальний плюралізм, філософсько-методологічний плюралізм.

Резюме

В статье рассмотрен вопрос особенностей плюрализма правовой методологии на современном этапе развития юридической науки.

Ключевые слова: правовая методология, плюрализм, инструментальный плюрализм, философско-методологический плюрализм.

Summary

In the article was researched the problem of pluralism on the present stage of development of legal science.

Key words: legal methodology, pluralism, instrumental pluralism, philosophical and methodological pluralism.

Отримано 7.02.2011

А. Є. ЗАКРЕВСЬКИЙ

*Андрій Євстахович Закревський, здобувач
Львівського національного університету імені Івана
Франка*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ЖАНДАРМЕРІЇ У ГАЛИЧИНІ, ЩО ВХОДИЛА ДО СКЛАДУ АВСТРІЇ ТА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ (1849–1918 рр.)

Розвиток незалежної української держави та розбудова її державо-правових інститутів сприяє об'єктивному дослідженню недостатньо висвітлених та колись заборонених тем з історії українського народу та його

го державності. Важливе значення у цьому процесі займає історико-правова наука, яка, на думку багатьох учених, отримує нові можливості для свого розвитку. Однією зі сфер історико-правового розвитку є вивчення функціонування в українських землях правоохоронних органів держав, до складу яких входили ці землі. Важливу роль у цьому контексті відіграє діяльність поліції і жандармерії на території Галичини, що входила до складу Австрії, а пізніше Австро-Угорщини. Певний інтерес становить такий аспект цієї проблеми як правовий статус працівників органів жандармерії у Галичині, що була в складі Австрії та Австро-Угорщини.

Оскільки на жандармерію відповідно до австрійського законодавства покладался значний сегмент правоохоронної діяльності, тому правовий статус працівників жандармерії займав важливе місце у правовому регулюванні суспільних відносин.

Станом на 1 липня 1898 р. у Галичині було 44 офіцери і 2583 жандарми¹. Кількість працівників жандармерії суттєво збільшувалась у зв'язку з намаганням австрійської влади зменшити політичну активність українців у Галичині на початку ХХ ст. Так, у Бережанському повіті в 1888 р. було чотири жандармські пости², а в 1904 р. їх кількість зросла до семи³.

Стаття 19 закону про жандармерію від 25 грудня (далі – закон 1894 р.) 1894 р. встановлювала наступні вимоги до бажаючих вступити на службу в жандармерію: мати право громадянства в одному з королівств або країв, предствалених у рейхсраті; бути людиною врівноваженою та тверезомислячою; мати вік не молодше за 20 років і не більше за 40 років; бути неодруженим або бездітним вдівцем; мати здорову та сильну тілобудову з відповідним ростом; знати мову краю чи частини краю, де повинен служити; вміти читати, писати рахувати. Від умов, зазначених у пунктах 3 і 4, мав право звільнити особу міністр крайової оборони чи уповноважити на це крайового керівника жандармерії⁴.

Австрійський уряд вживав заходів економічного характеру для заохочення до вступу на службу в жандармерію. Для рядових жандармів після 3 років служби встановлювали грошову надбавку у розмірі 50 флоринів, після 6 – 100 флоринів, після 12 – 150 флоринів і після 18 – 200 флоринів. Приймання у штат рядового складу міг відбутися тільки за наявності нижчого військового чину. Обіймати посаду керівника поста можна було після складання іспиту, якому передувало навчання в командах крайової жандармерії та випробувальна служба на одному з жандармських постів. Тривалість теоретичного навчання та випробувальної служби не мала перевищувати одного року⁵. Комісія, що приймала іспит у жандармів, формувалась із державних службовців і офіцерів жандармерії⁶.

Спеціальний іспит передбачався також для обіймання офіцерської посади жандармерії. Усіх жандармських офіцерів призначав безпосередньо та самостійно австрійський імператор. Офіцери та рядові жандармерії перед вступом на службу обов'язково складали присягу в усній формі перед комендантом крайової жандармерії. Формула присяги підписувалась і зберігалась у канцелярії крайової жандармерії⁷. Відповідно до ст. 13 Конституційного закону про здійснення урядової влади від 21 грудня 1867 р. крім службової присяги, працівники жандармерії складали присягу на вірність конституції⁸.

Органи жандармерії поповнювались за рахунок демобілізованих або звільнених у відставку унтер-офіцерів армії, а також добровольців, які виявили бажання служити в жандармерії⁹. У разі вступу на службу жандарму присвоювалось військове звання капрала (ст. 24 закону 1894 р.). Строк служби в жандармерії становив чотири роки. Штат офіцерів жандармерії формувался шляхом службового підвищення рядових жандармів або переведення в жандармерію офіцерів армії та крайової оборони. Офіцерів жандармерії призначав на посаду цісар¹⁰.

На посаду коменданта крайової жандармерії могли бути призначені старші офіцери з необхідним досвідом служби. Переміщення коменданта й інших штабних офіцерів жандармерії допускалось лише з важливих службово-тактичних міркувань і оформлялось розпорядженням цісаря за поданням міністра внутрішніх справ і крайового президента. Ротація кадрів рядового складу крайової жандармської команди належало до компетенції жандармського коменданта¹¹.

Відповідно до ст. 4 закону про жандармерію від 25 грудня 1894 р. військовослужбовці рядів жандармерії вважались офіцерами жандармерії. Вони повинні були керуватись розпорядженнями вищих жандармів з питань дотримання правопорядку, військової освіти, юридичної відповідальності, зовнішнього вигляду та озброєння¹².

Відставка офіцерів жандармерії здійснювалась згідно з приписами для армії. Звільнення рядових жандармського складу відбувалось у зв'язку з виявленням невідповідності займаній посаді під час випробувальної служби, після завершення терміну служби, при скороченні рядового складу, через скоєння злочину, у зв'язку з погіршенням стану здоров'я¹³. Відповідно до ст. 26 закону 1894 р. час служби в жандармерії зараховувався офіцерам і рядовим до загального часу служби в армії та крайовій обороні¹⁴.

Австрійське законодавство намагалось забезпечити якомога вищий адміністративний і соціально-правовий статус особи жандарма, а також усунути будь-які сумніви та заперечення щодо обов'язковості його розпоряджень. В одинадцятому параграфі австрійського закону від 26 лютого 1876 р. зазначалось: “У випадках свого службового втручання проти осіб жандарм повинен користуватись формулою «Іменем закону» мовою краю, і кожен (не має значення чи це цивільний, чи військовий) зобов'язаний підкоритись його вимозі”. У службовій інструкції жандармерії передбачалось, що кожен повинен звертатись до жандарма на “Ви” і ніколи публічно його не ображати¹⁵.

Особи, які перебували на жандармській службі, у штрафних справах несли юридичну відповідальність за військовими законами та дисциплінарними приписами. Визнати їх винними чи виправдати могли

військові суди. Покарання у вигляді позбавлення волі жандарми відбували у військових штрафних закладах.

Відповідно до розпорядження міністерства судівництва від 21 вересня 1873 р. провадження стосовно посадових і службових осіб крайової оборони, а також у справах про злочини проти їх безпеки та честі перебувало у компетенції органів крайової оборони¹⁶.

За службові правопорушення жандарми несли юридичну відповідальність відповідно до військового кримінального законодавства як військовослужбовці. На них поширював свою чинність Дисциплінарний статут армії. За дрібні проступки офіцери жандармерії підлягали «суду честі»¹⁷.

Органи політичного управління не мали дисциплінарних прав щодо жандармів, не могли ні нагороджувати, ні карати їх. Якщо вони вважали жандарма гідним нагороди, то могли звернутися з відповідною пропозицією до керівництва жандармерії. Коли політичні органи вважали за необхідне покарати жандарма, вони повинні були інформувати про це військового начальника та попросити повідомити їх про результати службового розслідування. Жандарм мав право подати скаргу на цивільних осіб лише своєму військовому начальнику, який з огляду на предмет скарги та службові інтереси мав звернутись до безпосереднього керівництва цих цивільних осіб або подати донесення вищій жандармській установі чи визнати скаргу підлеглою безпідставною.

У законі 1876 р. гарантувалось право жандармів «з обережністю застосовувати зброю в таких випадках: для самооборони; для подолання опору при намаганні зірвати виконання службових обов'язків; для зриву втечі небезпечних злочинців, якщо відсутні інші засоби для їх затримання»¹⁸.

Аналогічні підстави щодо використання жандармами зброї прередбачала ст. 12 закону 1894 р.¹⁹

Суди та прокуратури мали право звертатись за допомогою в органи жандармерії. Працівники жандармерії були зобов'язані безпосередньо виконати доручення суду чи прокуратури, не надаючи йому своєї правової оцінки. Жандармерія мала право вимагати письмової форми такого доручення, крім справ, у яких зволікання було недопустимим. За зміст і законність доручення несла відповідальність особа, яка його видала²⁰.

Такий порядок передбачав не лише кримінально-процесуальний кодекс далі КПК 1873 р., а й ст. 9 закону 1894 р.²¹.

У зв'язку з виконанням судових і прокурорських доручень жандарми були зобов'язані звітувати перед цими органами про стан їх виконання. Слідчий суддя був уповноважений доручити жандармам здійснення слідчих дій. Коли з жандармської дільниці більшість жандармів були долучені до виконання кримінально-процесуальних дій, про це мало бути повідомлене вище командування жандармерії²².

Працівник органу прокуратури мав право звернутись за допомогою до жандармерії в розслідуванні кримінальної справи тільки в тому випадку, коли особа злочинця була невідомою. В усіх інших випадках жандармів до справ долучав суд, прокурор або заступник прокурора²³.

Відповідно до ст. 78 службової інструкції жандармерії 1876 р., коли жандармам було доручено ескортувати засуджених, підсудних або обвинувачених, тоді органи влади (суд, прокуратура тощо) були зобов'язані повідомити жандармів про те, які з них є особливо небезпечними, щоб вжити якомога надійніших запобіжних заходів²⁴.

Якщо відповідно до ст. 177 австрійського КПК 1873 р. і ст. 49 службової інструкції жандармерії 1876 р. існували підстави для арешту чи затримання посадової особи, а її обов'язки були пов'язані з безпекою людей (працівник залізниці, шахти, лікарні тощо), то відповідно до розпорядження міністра оборони 1876 р. жандарм повинен був повідомити про арешт такої особи керівника відповідної організації, щоб він вжив заходів для її заміни²⁵.

Згідно зі ст. 199 судової інструкції судові доручення повітовим комендатурам жандармерії оформлювались за зразком «урядових відозв».

На підставі ст. 11 закону 1894 р. при виконанні службових обов'язків жандарм отримував, крім власних, ще й права, передбачені для цивільної та військової варті. Відповідно до ст. 14 закону 1894 р. у службовій діяльності жандарми повинні були використовувати словесну формулу «Іменем права!», унаслідок чого кожен військовослужбовець був зобов'язаний виконати його наказ. У разі незгоди він мав право цей наказ оскаржити²⁶.

Стаття 14 службової інструкції жандармерії 1876 р. передбачала, що її працівники повинні були звертатись до затриманих також з використанням фрази «Іменем права!». Допити та звернення здійснювались крайовою мовою²⁷.

Спочатку австрійського панування в Галичині крайовою мовою була латинська. В указі імператора Йосифа II від 1790 р. зазначалось, що замість латинської крайовою мовою ставала німецька, проте цей указ не набув чинності. 3 вересня 1830 р. на підставі імператорського розпорядження офіційною крайовою мовою в Галичині стала німецька. У 1852 р. імператорське розпорядження встановило рівноправність німецької та польської мов в офіційному діловодстві Галичини з деякими перевагами на користь німецької²⁸. Польська мова остаточно отримала правовий статус крайової мови Галичини 5 червня 1869 р. відповідно до спільної постанови кількох австрійських міністерств²⁹.

Відповідно до ст. 29 закону 1894 р. офіцери жандармерії та їхні заступники, а також їхні вдови і сироти, мали право на пільги, передбачені законодавством для офіцерів-військовослужбовців. У цьому контексті рядові жандарми прирівнювались до державних службовців³⁰.

У законі від 29 січня 1897 р. було визначено основи соціального захисту працівників жандармерії. Відповідно до ст. 2 згаданого нормативно-правового акта для визначення пенсії жандарма враховувався ко-

жен рік його служби. Стаття 3 визначала строк перебування жандарма на посаді, який був необхідним, щоб отримати пенсію. Він становив чотири роки³¹. Аналогічний стаж передбачала ст. 35 закону 1894 р.³².

Жандарми, які були звільнені у зв'язку з вчиненням правопорушення, втрачали право на пенсію. Жандарм мав право на пенсію, коли з незалежних від нього причин втрачав працездатність. Якщо жандарм став непрацездатним унаслідок виконання службових обов'язків, тоді його пенсія надавалась йому без відповідного стажу та в збільшеному розмірі (аж до розміру колишньої зарплати)³³. Коли жандарм у процесі виконання службових обов'язків отримав травму, що унеможливила його подальшу службу в жандармерії, тоді при підрахунку розміру пенсії йому додатково зараховувались 10 років служби в жандармерії³⁴.

Якщо вдови жандармів на підставі ст. 7 закону від 29 січня 1897 р. мали пенсію меншу ніж 200 злотих, тоді вони автоматично набували право на пенсію у тому самому розмірі³⁵. Сім'ям жандармів, які загинули під час служби чи у відставці, виплачувалась соціальна допомога в розмірі 8 його місячної зарплати через три місяці після його смерті. Коли жандарм не з власної вини загинув під час виконання службових обов'язків, тоді його дружина та діти отримували право на пенсію, розмір якої прирівнювався до пенсії жандарма, який мав 40-річний стаж служби в жандармерії³⁶.

Цікаво, що кожен представник особового складу жандармерії відповідно до закону від 25 грудня 1894 р. міг взяти шлюб тільки з дозволу міністра крайової оборони, а полковники жандармерії – з дозволу імператора. Міністр оборони мав право делегувати свої повноваження щодо шлюбів рядових жандармів крайовим жандармським управлінням³⁷.

Таким чином, необхідно відзначити високий рівень розвитку системи правоохоронних органів Австрійської імперії та Австро-Угорщини, який був зумовлений тим, що ці держави були багатонаціональними й остерігались сепаративних намірів своїх провінцій. Важлива роль у цій системі відводилась жандармерії, яка підпорядковувалась міністерству оборони. Цей правовий інститут був результатом синтезу правоохоронних функцій, військового типу організації служби та політичних завдань. Унаслідок встановлення в законодавстві Австрії та Австро-Угорщини вимог щодо прийому на службу в жандармерію, надійних гарантій виконання їх службових обов'язків, а також високої оплати праці та соціального забезпечення, у жандармерії було сформовано високопрофесійний штат працівників. Це у свою чергу зумовило перетворення жандармерії на надійний механізм захисту правопорядку й існуючого політичного ладу.

¹ Sprawozdanie z czynności Departamentu VI wydziału krajowego za czas od 1 XI 1897 do 15 XI 1898 r. – Lwyw, 1898. – s. 12.

² ЦДДА у м. Львові. – Фонд 146. – опис 4. – спр. 5416. – Арк. 4.

³ ЦДДА у м. Львові. – Фонд 146. – опис 4. – спр. 5419. – Арк. 14.

⁴ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 3.

⁵ *Никифорак М. В.* Буковина в державно-правовій системі Австрії (1774-1918 pp.). – Чернівці: Рута, 2004. – С. 264.

⁶ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 3.

⁷ *Никифорак М. В.* Вказана праця. – С. 265.

⁸ Хрестоматія з історії держави і права України / Упоряд.: А. С. Чайковський, О. Л. Копиленко та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С. 276.

⁹ *Кульчицький В. С.* Політичний апарат колоніального управління Галичиною (в другій половині XIX ст. – на поч. XX ст.). Дисертація на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук. – Львів, 1969. – С. 624.

¹⁰ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 3.

¹¹ *Никифорак М. В.* Вказана праця. – С. 264.

¹² Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 1.

¹³ *Никифорак М. В.* Вказана праця. – С. 265.

¹⁴ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 14.

¹⁵ *Никифорак М. В.* Вказана праця. – С. 265.

¹⁶ *Стебельський П.* Австрійський процес карний // Часопись правнича. – Рочник X. – Львів, 1900. – С. 20.

¹⁷ *Кульчицький В. С.* Політичний апарат колоніального управління Галичиною (в другій половині XIX ст. – на поч. XX ст.). Дисертація на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук. – Львів, 1969. – С. 623.

¹⁸ *Никифорак М. В.* Вказана праця. – С. 262.

¹⁹ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 2.

²⁰ *Стебельський П.* Вказана праця. – С. 69.

²¹ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmeryi królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 2.

²² *Стебельський П.* Вказана праця. – С. 69.

²³ Rozporządzenie Ministerstwa sprawiedliwości 8 listopada 1878 r. L. 15474 // Przegląd sądowy i administracyjny. – Rok IV. – Lwów, 1879. – s. 41.

²⁴ *Стебельський П.* Вказана праця. – С. 70.

²⁵ Rozporządzenie c. k. Ministerstwa Obrony krajowej z 2 marca 1876 r. L. 15239 // Przegląd sądowy i administracyjny. – Rok I. – Lwów, 1876. – s. 160.

²⁶ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmerii królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 2.

²⁷ Стебельський П. Вказана праця. – С. 70.

²⁸ Бедриї М. Мова судочинства на території Галичини у складі Австро-Угорщини // Vivat justitia! – Випуск V. – Львів, 2006. – С. 31 – 32.

²⁹ Hillbricht K. O języku Sądowym w Galicji // Prawnik. – Lwów, 1871. – Rok II. – № 30. – S. 128.

³⁰ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmerii królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 4.

³¹ Ustawy i rozporządzenia ministerialne, do urzytku c. k. żandarmerii. Ustawy pensyjne. – Brody, 1897. – s. 5.

³² Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmerii królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 5.

³³ Ustawy i rozporządzenia ministerialne, do urzytku c. k. żandarmerii. Ustawy pensyjne. – Brody, 1897. – s. 5–6.

³⁴ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmerii królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 5.

³⁵ Ustawy i rozporządzenia ministerialne, do urzytku c. k. żandarmerii. Ustawy pensyjne. – Brody, 1897. – s. 6–7.

³⁶ Ustawa z dnia 25 grudnia 1894, o c. k. żandarmerii królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych // Dziennik ustaw państwa dla królewsk i krajów w Radzie państwa reprezentowanych. – Rok 1895. – Wieden, 1895. – s. 4

³⁷ Кульчицький В. С. Політичний апарат колоніального управління Галичиною (в другій половині XIX ст. – на поч. XX ст.). Дисертація на здобуття вченого ступеня доктора юридичних наук. – Львів, 1969. – С. 624.

Резюме

У статті досліджено правовий статус працівників органів жандармерії в Галичині у складі Австрії та Австро-Угорщини. Визначено правові аспекти соціального забезпечення цих осіб.

Ключові слова: Галичина, жандармерія, офіцер, Австро-Угорщина.

Резюме

В статье исследован правовой статус работников органов жандармерии в Галиции в составе Австрии и Австро-Венгрии. Определены правовые аспекты социального обеспечения этих лиц.

Ключевые слова: Галиция, жандармерия, офицер, Австро-Венгрия.

Summary

In the article studied the legal status of employees of the gendarmerie in Galicia in the Austrian and Austro-Hungary. Defined the legal aspects of the welfare of these employees.

Key words: Galicia, gendarmerie, officer, Austria-Hungary.

Отримано 16.11.2010

О. В. ЗІНЧЕНКО

Ольга Володимирівна Зінченко, здобувач Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ЮРИДИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ ЯК НАЙВИЩА ФОРМА ПРАВОВОЇ АБСТРАКЦІЇ

Абстракція як результат процесу абстрагування є проникненням людської думки всередину предмета – від явища до суті. Пізнати сутність означає зрозуміти правові явища, зрозуміти, чому вони саме такі. За допомогою абстракції забезпечується вивчення окремих сторін цілого, перехід від загальних спостережень і уявлень до самого поняття.

У своїх вищих формах вона спроможна розкрити найсуттєвіші властивості речей та явищ через їх зв'язки і відносини, це один із основних процесів розумової діяльності людини, який дозволяє перетворити в об'єкт розгляду і дослідження різноманітні властивості предметів.

Підаючи зміст поняття «юридична конструкція» ретельному обстеженню, можемо спостерігати, що побудова юридичних конструкцій є одним з конкретних випадків використання моделювання як методу пізнання в науці права. У процесі її створення дослідник мусить абстрагуватися, відволіктися від розмаїття різновидів суспільних відносин.

Абстракція – уявно (в думках) відривати, відокремлювати одні (окремі) аспекти явищ чи властивості предметів від інших¹. Її суть полягає в тому, що суб'єкт, відокремлюючи які-небудь ознаки об'єкту, що вив-